

Krisis

SYBERBERG

BOLTANSKI

TARANTINO

GIACOMETTI

HOFLAND

BACON

EN ANDEREN

DE BOODSCHAP VAN DE KUNST

N°61 december 1995

Signalement

H.J. Pos

Jan Willem Duyvendak

Signalement van: H.J. Pos, 1898-1955: Objectief en partijdig. Biografie van een filosoof en humanist. Peter Derkx, Hilversum, Verloren, 1994, ISBN 90-6550-393-5, 558 p.

Peter Derkx heeft een uitputtende biografie geschreven over een van de meest vooraanstaande Nederlandse filosofen in de eerste helft van deze eeuw: H. J. (Henk) Pos. Derkx, werkzaam aan de Universiteit voor Humanistiek, schetst gedetailleerd Pos' loopbaan die aanvangt bij de Vrije Universiteit maar al snel een vervolg krijgt aan de Universiteit van Amsterdam, alwaar Pos een van de theoretici van het Nederlandse humanisme wordt. "Zijn voorbeeldig optreden als maatschappelijk geëngageerd filosoof" (Derkx) krijgt in deze biografie veel aandacht. Dit engagement uitte zich in de eerste plaats in het verzet van Pos tegen het nationaal-socialisme. Zo was hij onder andere voorzitter van het *Comité van Waakzaamheid*. Maar evenzeer streed hij met een scherpe pen tegen christelijke intellectuelen, ook tegen hen met wie hij zich politiek verwant voelde, zolang zij het monopolie op de waarheid bleven claimen.

Het boek laat zich niet alleen lezen als een precieze biografie van Pos' leven en leer, maar ook als de geschiedenis van het intellectuele en politieke leven in Nederland in de periode 1925-1955. De vraag waarom Pos' intellectuele bijdrage na zijn dood zo snel in vergetelheid is geraakt, wordt door Derkx gedeeltelijk uit deze politieke context verklaard. Op het hoogtepunt van de Koude Oorlog waren dissidente, geëngageerde intellectuelen als Pos niet erg gezien. Zijn humanisme en antimilitarisme, en zijn weigering om eenzijdig partij te kiezen tegen het communisme, maakte dat hij aan het eind van zijn leven relatief gemarginaliseerd was. Derkx toont overtuigend aan dat dit zowel op filosofisch-inhoudelijke gronden als om redenen van uitgebalanceerd intellectueel engagement onterecht is.